

РОССИЙСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
СИБИРСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ
ИНСТИТУТ ГУМАНИТАРНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
И ПРОБЛЕМ МАЛОЧИСЛЕННЫХ НАРОДОВ СЕВЕРА

РОССИЯ НАУКАЛАРЫН АКАДЕМИЯТЫН
СИБИИРДЭЭҢИ САЛААТА
ГУМАНИТАРНАЙ ЧИНЧИЙИИ УОННА ХОТУГУ АҢЫЙАХ
АХСААННААХ ОМУКТАР ПРОБЛЕМАЛАРЫН ИНСТИТУТА

ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ
ОБЩЕСТВОЗНАНИЕ

ТИЭРМИН ТЫЛДЬЫТА
УОПСАСТЫБА ҮӨРЭҢЭ

Якутск • Дьокуускай • 2013

Составители / Таңан оңордулар

Е.И. Оконешников

Ответственные редакторы / Эппиэттиир эрдээктэр

Н.И. Данилова, Н.И. Попова

Редакционная коллегия / Эрэдээксийэлиир кэллиэгийэ

Л.М. Готовцева, Ф.Н. Дьячковской, А.М. Николаева

Оператор Р.Н. Протодряконова

Рецензент / Сыанабылы биэрдэ П.П. Петров

Издание подготовлено в рамках Государственной программы Республики Саха (Якутия) «Сохранение, изучение и развитие государственных и официальных языков в Республике Саха (Якутия) на 2012-2016 годы»

Общезнание : терминологический словарь = **Уопсас-**

О28 тыба үөрэбэ : тиэрмин тылдыта / Рос. акад. наук , Сиб. отд-ние, Ин-т гуманитар. исслед. и проблем малочисл. народов Севера ; [сост. Е.И. Оконешников .]. – Якутск : ИГИиПМНС СО РАН , 2013 . – 110 с.

Агентство СІР НБР Саха

УДК 30(038)=161.1=512.157

ББК 60я2+81.2Як-4

В словарь вошли термины по общезнанию. Он предназначен для школьников, студентов, учителей, работников сферы СМИ и тех, кто интересуется терминологией якутского языка.

Словарь содержит около 700 терминов.

Тылдыкка уопсастыба үөрэбэр сыһыаннаах тиэрминнэр киирдилэр. Тылдыт оскуола үөрэнээччилэригэр, устудьуоннарга, учууталларга, иһитиннэрэр-биллэрэр эйгэ үлэһиттэригэр уонна сахалыы тиэрмини интэриэһиргиир дьонно ананар.

Тылдыкка барыта 700 кэрингэ тиэрмин киирдэ.

© ИГИиПМНС СО РАН, 2013.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Создание национальных терминов – это творческий процесс, в ходе которого происходит трудоемкая работа по подбору наиболее подходящих средств выражения того или иного научного понятия. Основным источником создания новых терминов, обогащения и усовершенствования терминологического фонда является собственный словарный запас якутского языка. Приоритет родного языка – это основной принцип, которым руководствуются терминологи.

В настоящий словарь вошли наиболее распространенные, а также новые термины, отражающие основные понятия различных сторон жизни общества. В качестве основы для составления словника Словаря послужил вышедший в 1998 г. «Русско-саха общественно-политический словарь» Е.И.Оконешникова.

В нем использованы выявленные ранее и творчески переработанные наиболее продуктивные способы и средства образования терминов. К ним относятся:

Семантическое переосмысление слов, под которым подразумевается терминологизация общеупотребительных слов типа: аналогия *атылыыта*; влияние *сабыдыал*; отрасль *салаа*; свидетель *туоһу*; симптом *сибики*; сторона *өрүт*; спутник *аргыс*; финиш *биэтэк*.

Способ языковой синонимии характерный для начального этапа терминообразовательного процесса. Варианты одного и того же термина могут сосуществовать

до тех пор, пока общественное развитие и языковая ситуация не внесут свои коррективы. Примером этого могут служить синонимичные ряды, состоящие из исконно якутских слов типа: заслуга *оңо, үтүө*; изображение *ойуу, дьүһүн*; направление *туһаайыы, хайысха*, а также состоящие из исконного и заимствованного эквивалентов, дублиеты типа: метод *миэтэт, ньыма*; совет *сүбэ, сэбиэт*; принцип *тосхол, биринсип*; анализ *ырыңалааһын, анаалыс*; ответ *хоруй, эппиэт*.

Лексико-грамматические способы – это образование терминов

а) при помощи аффиксов: возрождение *барҕарыы*; компенсация *толуйуу*; посредник *тиксийиннэрээччи*; триумф *өрөгөй*; герб *дьаралык*; концепция *көрүк*; эквивалент *солбук*; администрация *дьаһалта*; распоряжение *дьаһал*; строй *тутул*; справочник *ыйынньык*; течение *суурээн*; ущерб *хоромньу*; демагог *куолуһут*; милосердие *аһымал*; рецензия *сыанабыл*; родословная *төрүччү*; рентабельность *барыстааҕа*.

б) путем словосложения: зрелость *ситии-хотуу*; правосудие *суут-сокуон*.

в) формированием словосочетаний: импорт *тастан киллэрии*; совещание *сүбэ мунньах*; целина *кырыс сир*; изобретатель *саңаны айааччы*; наблюдатель *кэтээн көрөөччү*; новатор *саңаны киллэрээччи*; первооткрыватель *суол тэлээччи*; производитель *оңорон таһаарааччы*; восстановление *чөлүгэр түһэрии*.

Одной из особенностей составляемого «Словаря» является то, что многие рекомендуемые термины активного употребления представлены в нем в фонетизированном написании: акция *аахсыйа*; авторитет *аптарытыат*; агентство *аагыныстыба* и др.

Слова, которые не поддаются ни семантическому калькированию, ни фонетизированной передаче, остаются в неизменном виде, например: *империализм, интервидение, конфедерация, номенклатура* и.т.п. Такие термины в настоящий словарь не включаются.

Редакционная коллегия с большой признательностью примут все замечания и пожелания, способствующие улучшению дальнейшей работы по терминологии якутского языка. Просим направлять их по адресу: 677892, г. Якутск-27, ул. Петровского, 1, каб. № 408, 307 или по электронной почте: fedjatschkov0801@mail.ru; inip@ysn.ru

Н.И.Данилова, Н.И.Попова, А.М.Николаева

ААН ТЫЛ

Сахалыы тиэрмини оноруу – бу олус сыралаах айар үлэ. Нууччалыы тыллары тылбаастаан сахалыы тиэрмин онорорго үксүгэр саха тылын бэйэтин саппааһыттан ылыллар. Биһиги тиэрмини төһө кыалларынан сахатыта сатыырга дьулуһабыт.

Бу тылдыкка уопастыба олоҕор үгүстүк туттуллар тиэрминнэр киридилэр. Тылдыт сүрүн онкулунан 1998 с. тахсыбыт Е.И. Оконешников «Нууччалыы-сахалыы общественной-политической тылдыта» буолар.

Тылдыты онорорго уруккуттан баар уонна сана маннык сүрүн ньымалар туттулуннулар:

Уопсай туттуллар тылы тиэрмин оноруу: аналогия *атылыыта*; влияние *сабыдыал*; отрасль *салаа*; свидетель *туоһу*; симптом *сибики*; сторона *өрүт*; спутник *аргыс*; финиш *биэтэк*.

Синонимнар кэккэлэрэ: заслуга *өңө, үтүө*; изображение *ойуу, дьүһүн*; направление *туһаайыы, хайысха*. Ону тэнэ кирири уонна төрүт тылтан турар синоним кэккэлэрэ киридилэр: метод *ньыма, миэтэт*; совет *сүбэ, сэбиэт*; принцип *тосхол, бириинсип*; анализ *ырыңалааһын, анаалыс*; ответ *хоруй, эптиэт*.

Лексико-грамматической ньымалар:

а) сыһыарыы көмөтүнэн биэри: возрождение *барҕарыы*; компенсация *толуйуу*; посредник *тиксичиннэрээчи*; триумф *өрөгөй*; герб *дьаралык*; концепция *көрүк*;

эквивалент *солбук*; администрация *дьаһалта*; распоряжение *дьаһал*; строй *тутул*; справочник *ыйынньык*; течение *сүүрэн*; ущерб *хоромньу*; демагог *куолуһут*; милосердие *аһымал*; рецензия *сыанабыл*; родословная *төрүччү*; рентабельность *барыстаага*.

б) ханыыласпыт тылынан биэрии: зрелость *ситии-хотуу*; правосудие *суут-сокуон*.

в) тыл ситиминэн биэрии: импорт *тастан киллэрии*; совещание *сүбэ мунньах*; целина *кырыс сир*; изобретатель *саңаны айааччы*; наблюдатель *кэтээн көрөөччү*; новатор *саңаны киллэрээччи*; первооткрыватель *суол тэлээччи*; производитель *оңорон таһаарааччы*; восстановление *чөлүгэр түһэрии*.

Тылдыкка үгүс нууччалыы тыллар доржоонноро сахатытыллан сурулуннулар: акция *аахсыйа*; авторитет *аптарытыат*; агентство *аагыныстыба*.

Сатаан доржооно сахатытыллыбат, сахалыы ханнык да солбуга суох тыллар нууччалыы көрүнгүнэн хааллылар: *империализм, интервидение, конфедерация, номенклатура* о.д.а. маннык тыллар тылдыкка киирбэтилэр.

Тылдыт туһунан этиилэргитин, санааларгытын РНА СС Гуманитарнай чинчийии уонна хотугу аҕыйах ахсааннаах омуктар проблемаларын институтугар – Петровской уул. 1, 408, 307 № каб. эбэтэр fedjatschkov0801@mail.ru; inip@ysn.ru электроннай аадырыстарга ыытыаххытын сөп.

Н.И.Данилова, Н.И.Попова, А.М.Николаева

Русский алфавит

*Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ёё Жж Зз Ии Йй Кк Лл
Мм Нн Оо Пп Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч
Шш Щщ Ъъ Ыы Ьь Ээ Юю Яя*

Саха алтаабыта

*Аа Бб Вв Гг Ҕҕ Дд Дьдь Ее Ёё Жж Зз Ии Йй
Кк Лл Мм Нн Нҥ Ньнь Оо Өө Пп Рр Сс Ыы
Тт Уу Үү Фф Хх Цц Чч Шш Щщ Ъъ Ыы Ьь
Ээ Юю Яя*

ОБЩЕСТВОЗНАНИЕ

абитуриент	<i>үөрэххэ туттарсааччы</i>
абориген	<i>төрүт олохтоох</i>
абсолютная монархия	<i>муңутуур манаархыйа</i>
абстрактный	<i>тэгили</i>
абстракция	<i>тэгилигии</i>
автономия	<i>аптанамыйа</i>
автор	<i>ааптар</i>
авторитет	<i>аптарытыат</i>
агентство	<i>аагыныстыба</i>
аграрная политика	<i>аграрнай бэлиитикэ</i>
адаптация	<i>үөрүйэх буолуу</i>
административная мера	<i>дьаһайар мизрэ</i>
административное право	<i>дьаһайыгы сокуона</i>
администрация	<i>дьаһалта</i>
активное избирательное право	<i>быыбардыыр быраап</i>

A

актуальность	<i>тогзоостоого</i>
акцепт	<i>төлүүргэ сөбүлэн</i>
акциз	<i>ахсыыс</i>
акционер	<i>аахсыйалаах</i>
акция	<i>аахсыйа</i>
альтернатива	<i>атына; утарыта</i>
альтернативный	<i>атын; утары</i>
аморальное поведение	<i>сиэргэ баппат быһыы</i>
аморальный	<i>сиэргэ баппат</i>
анализ	<i>ырыңалааһын; анаалыс</i>
аналитический центр	<i>ырыңалыыр киин</i>
аналогия	<i>атылыыта</i>
анкета	<i>ыйытык; анкыата</i>
антагонистические классы	<i>утарсыылаах кылаастар</i>
антидемократический	<i>дэмэкирээтийэни утары</i>
антиобщественный	<i>уопсастыбаны утары</i>
антропогенные воздействия	<i>киһи дъайыыта</i>

аренда	<i>куортам; түүлээхин</i>
архив	<i>архыып</i>
ассимиляция	<i>симэлитии</i>
ассоциация	<i>холбоһук</i>
атеизм	<i>итэҕэли утарыы</i>

баланс	<i>балаанса</i>
банковский капитал	<i>баан хапытаала</i>
бедность	<i>дьадайыы</i>
беднота	<i>дьадаңы аймах</i>
безработица	<i>үлэтэ суох буолуу</i>
безработный	<i>үлэтэ суох киһи</i>
бизнес	<i>биисинэс</i>
бизнесмен	<i>биисинэстээх</i>
биржа	<i>биирсэ</i>
благо	<i>уйгу; илгэ; үтүө; уйгу-быйаң</i>
благородный поступок	<i>үтүө быһыы</i>

Б

богатство	<i>баай-дуол</i>
богослужение	<i>таңара сизэрэ-туома</i>
брак	<i>эр-ойох буолуу</i>
брачный контракт	<i>эр-ойох буолуу хантыраага</i>
брокер	<i>буруокар</i>
бумажные деньги	<i>кумаагы харчы</i>
бытовой	<i>дьиэ эргиннээги</i>
бытовая деятельность	<i>дьиэ эргиннээги дьарык</i>
бытовые отношения	<i>дьиэ эргиннээги сыһыан</i>
бюджет	<i>бүддьүөт</i>
бюджет времени	<i>бириэмэ бүддьүөтэ</i>
бюллетень	<i>бүлүтүөн</i>
бюрократия	<i>бүрүкүрээтийэ</i>

В

вакансия	<i>иллэн миэстэ; бакаансыһа</i>
валовой национальный продукт	<i>дойду баалабай бородууксуйата</i>
верование	<i>итэҕэл</i>

верховенство права в обществе	<i>сокуону өрө тутуу</i>
ветеран	<i>бэтэрээн</i>
виды искусства	<i>урамный көрүүнэрэ</i>
владение	<i>бахылаанын, бас билии</i>
власть	<i>былаас</i>
влияние	<i>сабыдыал</i>
внедрение	<i>олоххо киллэриш</i>
внешняя политика государства	<i>судаарыстыба тас бэлиитикэтэ</i>
внешняя торговля	<i>тас эргиэн</i>
внутренний валовой продукт	<i>ис баалабай бородууксуяа</i>
внутренняя политика государства	<i>судаарыстыба ис бэлиитикэтэ</i>
вознаграждение	<i>маннья; соболоң</i>
возрождение	<i>барзарыы</i>
вопросник	<i>ыйытыннык</i>
воспроизводства населения	<i>нэһилиэнньэ ахсаанын чөлүгэр түһэриш</i>
восстановление	<i>чөлүгэр түһэриш</i>

вредные привычки	<i>буортулаах дьаллык</i>
всеобщее среднее образование	<i>бүттүүн орто үөрэхтээхин</i>
выездная комиссия	<i>көһө сылдьар хамыһыйа</i>
вынужденная безработица	<i>күһэллэн үлэтэ суох буолуу</i>
выписка	<i>быһа тардан суруйуу</i>
выравнивание цен	<i>сыананы тэңнээхин</i>
высшее образование	<i>үрдүк үөрэх</i>
высшие ценности человечества	<i>киһи-аймах үрдүкү сыаннаһа</i>

Г

герб	<i>гизэбэ, дьаралык</i>
глава администрации	<i>дьаһалта баһылыга</i>
гласность	<i>аһагастык этии</i>
глобальные вопросы человечества	<i>киһи-аймах глобальнай боптуруостара</i>
голосование	<i>куоластааһын</i>
Государственная Дума	<i>Судаарыстыбаннай Дуума</i>

государственная поддержка семьи	<i>судаарыстыба дьиз-кэргэни өйөөһүнэ</i>
государственная символика	<i>судаарыстыба мэңэ бэлиэлэрэ</i>
государственная служба	<i>судаарыстыбаннай сулуусна</i>
государственный аппарат	<i>судаарыстыбаннай аппарата</i>
государственный бюджет	<i>судаарыстыба бүддьүөтэ</i>
государственный деятель	<i>судаарыстыбаннай дийэтэл</i>
государственный долг	<i>судаарыстыба изһэ</i>
государственный заказ	<i>судаарыстыба сакааһа</i>
государственный советник	<i>судаарыстыбаннай сүбэһит</i>
государственный строй	<i>судаарыстыба тутула</i>
государство	<i>судаарыстыба</i>
гражданин	<i>дойдулаах; гражданин</i>
гражданское общество	<i>гражданскай уопсастыба</i>
гражданство	<i>дойдулаах буолуу; гражданство</i>

Д

дарение	бэлэхтээhin
движение солдатских матерей	саллааттар ийэлэрин хамсааhына
двуличие	икки сирэй буолуу
двухпартийная система	икки баартыйалаах тиhик
дееспособность	дьайар дьобуур
дезориентация	муннарыы
демагог	куолуhут
демографическая политика	демографическай бэлиитикэ
демократические ценности	дэмэкирээтийэ сыаннаha
демократический режим	дэмэкирээтийэлээх эрэсиим
демократическое общество	дэмэкирээтийэлээх уопастыба
деньги	харчы
детский труд	офону үлэлэтии
дефицит	кырыымчыга; дэписсиит
дефицит бюджета	бүддьүөт кырыымчыга
децентрализация власти	былаас киинин өhүллүүтэ

диктаторский режим	күһэлэн эрэсиим
диктатура	күһэлэн былаас; диктатура
диктатура одной партии	биир баартыйа күһэлэнэ; диктатура
директива	дьаһал
дискриминация	быраабы сарбыыы
добровольная безработица	көнүл өттүнэн үлэтэ суох буолуу
добывающая промышленность	сир баайын хостуур бырамыысыланнас
доверенное лицо	итэбэллээх киһи
доверенность	итэбэл сурук; дэбиэринэс
договор	дуогабар
долг	иэс
должностной регламент	дуоһунаһы сүрүннээһин
домашнее хозяйство	дьиэ хаһаайыстыбата
домашняя работа	дьиэ үлэтэ
донос	хобулааһын; донуос
дописьменное общество	суруктаныах иннинээҕи уопсастыба
достоинство	дуоспурун

досуг	иллэнг кэм
дотация	датаассыйа
доход	барыс; дохуот
духовная культура	духуобунай култуура
духовная сфера	духуобунас эйгэтэ
духовность	духуобунас

Е

Европейский союз	<i>Европа дойдуларын холбоһуга</i>
единый государственный экзамен	<i>биир кэлим эксээмэн</i>
естественная убыль населения	<i>нэһилиэнньэ дьаалытынан көгүрээһинэ</i>
естественный отбор	<i>айылгаттан сүүмэрдэниш</i>

жадность	<i>иңсэ</i>
жанры искусства	<i>урамныы жанрдара</i>
«желтая пресса»	<i>«арагас бэчээт»</i>
жестокость	<i>кырыктаага</i>
живая природа	<i>тыыннаах айылга</i>
жилищная проблема	<i>олорор дьиз кыһалгата</i>

завоевание	<i>сэришлээн ылыы</i>
закиточные	<i>сэниэ дьон</i>
закон неравномерного развития	<i>тэңэ суох сайдыы сокуона</i>
закон спроса	<i>наадыыйы сокуона</i>
законный брак	<i>сокуоннай эр-ойох буолуу</i>
законодательный орган	<i>сокуон таһаарар урган</i>

законодательство	<i>суут-сокуон</i>
закрытое общество	<i>бүөм уопсастыба</i>
занятие	<i>дьарык</i>
заработок	<i>хамнас</i>
заслуга	<i>өңө; үтүө</i>
затратная экономика	<i>хоромньулаах экэниэмикэ</i>
защита интересов потребителей	<i>туһанааччы интэриэһин көмүскээһин</i>
защита прав национальных меньшинств	<i>агыйах ахсааннаах омук быраабын көмүскэлэ</i>
земство	<i>сиэмистибэ</i>
зрелость	<i>ситии-хотуу</i>
зрелый возраст	<i>сиппит-хонпут саас</i>

И

идол	<i>эмэгэт</i>
идолопоклонство	<i>эмэгэккэ сүгүрүйүү</i>
избирательная кампания	<i>быыбар хампаанньата</i>
избирательная система	<i>быыбар тиһигэ</i>

избирательное право	<i>быыбардыыр быраан</i>
избирательный участок	<i>быыбардыыр учаастак</i>
изготовитель	<i>оңорооччу</i>
издание	<i>бэчээттээн таһаары</i>
изображение	<i>ойуу; дьүһүн</i>
изобразительное искусство	<i>ойуулуур-дьүһүннүүр урамньы</i>
изобретатель	<i>саңаны айааччы</i>
иммиграция	<i>тастан көһөн кириии</i>
империя	<i>импиэрийэ</i>
импорт	<i>тастан киллэриии</i>
имущественные отношения	<i>баайга-малга сьһыаннаһыы</i>
инакомыслие	<i>атыннык санааһын</i>
индивид	<i>туस्ताах</i>
индивидуализм	<i>тус бэйэни өрө тутуу</i>
индивидуальность	<i>тус бэйэ уратыта</i>
инновация	<i>саңаны киллэриии; инновация</i>
инфляция	<i>харчы сыаната түһүүтэ</i>

информационное общество	<i>иһитиннэри-биллэри уопсастыбата</i>
информация	<i>иһитиннэри-биллэри</i>
иск	<i>ирдэбил</i>
искусство	<i>урамны; ускуустуба</i>
искусствознание	<i>урамны үөрэгэ</i>
исповедь	<i>аньыны этини</i>
исполнительная власть	<i>ситэриилээх былаас</i>
испытательный срок	<i>тургутар болдьох</i>
исследование	<i>чинчийи</i>
истина	<i>дьиң кырдьык</i>

К

казнокрадство	<i>хааһьнаттан уоруу</i>
капитал	<i>хапытаал</i>
капиталистическое общество	<i>хапыталыысты уопсастыба</i>
квалификация	<i>идэтийи таһыма</i>
квалифицированные кадры	<i>идэтийбит үлэһиттэр</i>

клан	<i>кылаан</i>
колонизаторская политика	<i>холуонньалыыр бэлиштикэ</i>
коммерсант	<i>кэмэрсээн</i>
коммунистическая идеология	<i>хомуньюуһум идеологията</i>
компенсация	<i>толуйуу</i>
компромисс	<i>тыл тылга киирсии</i>
конкурент	<i>куотуһааччы</i>
конкурентоспособность	<i>куотуһар кыага</i>
конкуренция	<i>куотуһуу</i>
конкурсный отбор	<i>куонкуруһунан сүүмэрдээһин</i>
консерваторская политика	<i>уруккуну тутуһар бэлиштикэ</i>
консолидация общества	<i>уопсастыба сомоғолоһуута</i>
конституционное право	<i>төрүт сокуоңца ологурар быраап</i>
конституционные обязанности	<i>төрүт сокуонунан көрүл-лэр эбээһинэстэр</i>
конституционный строй	<i>төрүт сокуоңца ологурар тутул</i>

конституционный суд	<i>төрүт сокуон суута</i>
Конституция	<i>Төрүт сокуон; Конституция</i>
контракт	<i>хантыраак</i>
конференция	<i>кэмпириэнсийэ</i>
конфликт	<i>иирсээн; харсыһы</i>
конфликтная ситуация	<i>иирсээннээх түгэн</i>
конфронтация	<i>күөнтэһии</i>
концепция	<i>көрүк</i>
концепция устойчивого развития	<i>туруктаах сайдыы көрүгэ</i>
кооперативная собственность	<i>кэпэрэтиип бас билиитэ</i>
координатор	<i>сүрүннээччи</i>
коренной житель	<i>төрүт олохтоох</i>
корпорация	<i>харпараассыйа</i>
коррупция	<i>хоруупсуйа</i>
косвенный налог	<i>ойоҕос нолуок</i>
кредит	<i>иэс биэри</i>
крестьянское хозяйство	<i>бааһынай хаһаайыстыба</i>

крестьянство	<i>бааһынай аймах</i>
крещение	<i>сүрэхтээһин; сүрэхтэнии</i>
крупный бизнес	<i>бөдөң биисинэс</i>
культура	<i>култуура</i>
культура питания	<i>аһылык култуурата</i>
культурная сфера	<i>култуура эйгэтэ</i>
культурное наследие	<i>культурнай нэһилиэстибэ</i>
культурное наследство	<i>культурнай нэһилиэстибэ</i>
культурные нормы	<i>култуура нуормата</i>
культурные ценности	<i>культурнай сыаннас</i>
культурный прогресс	<i>култуура инники сайдыыта</i>
культурный уровень общества	<i>уопсастыба култууратын таһыма</i>
культурный центр	<i>култуура киинэ</i>
купля-продажа	<i>атыы-эргиэн</i>

Л

левые партии	<i>хаңас баартыйалар</i>
легальный	<i>сокуонунан көңүллэммит</i>
легитимная власть	<i>сокуоңца ологурар былаас</i>
легитимность	<i>сокуоңца ологурар</i>
легитимный	<i>сокуоннай; сокуоңца ологурбут</i>
либерализация цен	<i>сыана көңүл барыыта</i>
ликвидация	<i>суох оңоруу; эһии</i>
ликвидация частной собственности	<i>кэтэх бас билиини эһии</i>
личная собственность	<i>бэйэ бас билиитэ</i>
личное подсобное хозяйство	<i>бэйэ көмө хаһаайыстыбата</i>
личное хозяйство	<i>кэтэх хаһаайыстыба</i>
личность	<i>тус бэйэ</i>
личный статус	<i>тус анал туруга</i>

малочисленные народы	<i>агыйах ахсааннаах норуот</i>
малый бизнес	<i>дьогуc биcинэс</i>
массовая культура	<i>маассабай култуура</i>
материальная культура	<i>материальной култуура</i>
межгосударственное сотрудничество	<i>судаарыстыбалар бишргэ үлэлээһиннэрэ</i>
международная открытая экономика	<i>аан дойдутаагы аһагас экэниэмикэ</i>
международное право	<i>аан дойдутаагы суут-сокуон</i>
международный	<i>дойдулар икки ардыларынаагы; аан дойдутаагы</i>
Международный союз охраны природы	<i>Айылга харыстабылын аан дойдутаагы холбоһуга</i>
межличностные конфликты	<i>бэйэ икки ардыгар ширсээн</i>
межличностные отношения	<i>бэйэ икки ардыгар сыһыан</i>
межнациональная напряженность	<i>омуктар сыһыаннарыгар тыңааһын</i>

межнациональные конфликты	<i>омуктар иирсээннэрэ</i>
межпартийный	<i>баартыйалар икки ардыларынаагзы</i>
межэтническое сотрудничество	<i>омуктар бииргэ үлэлээхиннэрэ</i>
месть	<i>иэстэхи</i>
местная власть	<i>олохтоох былаас</i>
местное самоуправление	<i>олохтоох бэйэни салайыны</i>
местные законодательные органы	<i>сокуон таһаарар олохтоох урган</i>
местные органы власти	<i>былаас олохтоох уоргана</i>
метод	<i>ньыма; мизтэт</i>
миграция населения	<i>нэһилиэннэ көһүүтэ</i>
милитаристские круги	<i>сэриитимсийэр эргимтэлэр</i>
милосердие	<i>аһымал</i>
минимум оплаты труда	<i>үлэ төлөбүрүн алын кээмэйэ</i>
мировая война	<i>аан дойду сэриитэ</i>

мировая система	<i>аан дойду тuнuгэ</i>
мировая экономика	<i>аан дойду экэниэмикэтэ</i>
мировое сообщество	<i>аан дойдутаагы холбоһук</i>
мировой судья	<i>мировой судьуйа</i>
мировые религии	<i>аан дойду билинэр итэгэллэрэ</i>
миролюбивая политика	<i>эйэгэ дьулуһар бэлиитикэ</i>
миф	<i>үһүйээн</i>
многонациональное государство	<i>элбэх омуктаах судаарыстыба</i>
многонациональный	<i>элбэх омуктаах</i>
многонациональный народ	<i>элбэх омуктаах норуот</i>
многопартийная система	<i>элбэх баартыйалаах тиһик</i>
многопартийность	<i>элбэх баартыйаланыы</i>
многопоколенная семья	<i>үгүс удьуордаах ыал</i>
модернизация	<i>тупсаран саңатытыы</i>

модернизация образования	<i>үөрэхтээhini тунсаран саңатыты</i>
модернизация общества	<i>уопсастыбаны тунсаран саңатыты</i>
молитва	<i>мэлииптэ</i>
молодежная культура	<i>ыччат культуурата</i>
молодежь	<i>ыччат</i>
монархия	<i>муңур былаас</i>
мононациональное государство	<i>биир омуктаах судаарыстыба</i>
мораль	<i>сизэр</i>
моральные нормы	<i>сизэр нуормата</i>

Н

наблюдатель	<i>кэтээн көрөөччү</i>
наем	<i>наймылаһы</i>
наемный работник	<i>наймыламмыт үлэһит</i>
наемный труд	<i>наймы үлэтэ</i>
налог	<i>түһээн; нолуок</i>
налоговая полиция	<i>нолуок полицията</i>

налоговая служба	<i>нолуок сулууспата</i>
налогообложение	<i>нолуок түһэриш; нолуоктааһын</i>
направление	<i>туһаайыы; хайысха</i>
напряженность	<i>тыңааһын</i>
народная культура	<i>норуот култуурата</i>
народность	<i>омук</i>
население	<i>нэһилиэнньэ</i>
насилие	<i>күүһүлээһин</i>
наследие	<i>нэһилиэстибэ</i>
наследник	<i>нэһилиэнньик</i>
наследство	<i>нэһилиэстибэ</i>
наука	<i>наука; билим</i>
науковедение	<i>наука туһунан үөрэх</i>
научно-технический прогресс	<i>наука уонна техника инники сайдыыта</i>
национализм	<i>омугумсуйуу</i>
национальное меньшинство	<i>аэһийах ахсааннаах омук</i>
национальное равноправие	<i>омуктар тэң бырааптаныыллара</i>

национальные отношения	<i>омуктар сыһыаннаһыылар</i>
национальные традиции	<i>омук үгэһэ</i>
национальный доход на душу населения	<i>нэһилиэнньэ дууһага тиксэр национальной дохуота</i>
негосударственные объединения	<i>судаарыстыбаттан тутулуга суох холбоһуктар</i>
недвижимость	<i>хамсаабат баай-дуол</i>
неимущие слои общества	<i>уопсастыба кыаммат араңата</i>
неполная семья	<i>аңаардам ыал</i>
непрерывное образование	<i>тохтоло суох үөрэхтээһин</i>
непримиримые противоречия	<i>эйэлэспэт утарсыылар</i>
непроизводительный труд	<i>таһаарыыта суох үлэ</i>
неравенство	<i>тэңэ суох буолуу</i>
неравномерное распределение богатства	<i>баайы-дуолу тэңэ суох үлэри</i>
несовершеннолетний	<i>сааһын ситэ илик</i>

нетрудоспособное население	<i>улэни кыайбат нэһилиэнньэ</i>
неформальные молодежные объединения	<i>ыччат бигэргэммэтэх түмсүүтэ</i>
нищета	<i>быстар дьадайыы</i>
нищий	<i>быстар дьадаңы</i>
новатор	<i>саңаны киллэрээччи</i>
норма	<i>нуорма; кэриң</i>
норматив	<i>нуорма</i>
нравственная культура	<i>сиэр-майгы култуурата</i>
нравственные ценности	<i>сиэр-майгы сыаннаһа</i>
обвинительный приговор	<i>буруйдуур бириигэбэр</i>
обмен	<i>атастайы</i>
обнищание народных масс	<i>норуот маассата быста дьадайыыта</i>
обогащение	<i>байыы; байытыы</i>
обрабатывающая промышленность	<i>таңастыыр бырамыысыланнас</i>

обработка общественного мнения	<i>уопсастыба санаатын ырытымы</i>
образ жизни	<i>олох майгыта</i>
образование	<i>үөрэгириши; үөрэх; үөрэхтээхин</i>
образование	<i>тэрилли</i>
обряд	<i>туом; сиэр-туом</i>
общение	<i>бодоруһуу</i>
общественное движение	<i>общественной хамсааһын</i>
общественное мнение	<i>уопсастыба санаата</i>
общественное производство	<i>уопсастыба оңорон таһаарыта</i>
общественное познание	<i>уопсастыба өйө-санаата</i>
общество	<i>уопсастыба</i>
общечеловеческие ценности	<i>киһи-аймах сыаннаһа</i>
община	<i>түөлбэн</i>
обычай	<i>үгэс; абыычай</i>
обычное право	<i>үгэс буолбут сокуон, быраап</i>
обязанность	<i>эбээһинэс</i>

огородничество	<i>огуруот аһын үүннэриш</i>
однопартийная система	<i>биир баартыйалаах тиник</i>
окультуривание	<i>култуурага сыһыарыы</i>
оппозиционная партия	<i>утараан баартыйата</i>
оппозиция	<i>утараан</i>
оправдательный приговор	<i>быыһыыр биригэбэр</i>
оптимизация	<i>табыгастаах оңоруу</i>
оптовая торговля	<i>кууһунан эргиэн</i>
орган самоуправления	<i>бэйэни салайыныы уоргана</i>
организованная преступность	<i>тэрээһиннээх буруйу оңоруу</i>
орудие труда	<i>үлэ тэрилэ</i>
основание	<i>олох-тирэх</i>
осуществление государственной политики	<i>судаарыстыба бэлиитикэтин олоххо киллэриш</i>
ответ	<i>хоруй; эппиэт</i>
ответственность	<i>эппиэтинэс</i>
Отечество	<i>Аҕа дойду</i>

открытое общество	<i>анагас уонсастыба</i>
отрасль	<i>салаа</i>
охрана окружающей среды	<i>тулалыыр эйгэни харыстааһын</i>
охрана собственности	<i>бас билини көмүскээһин</i>

Ш

партийная система	<i>баартыйа тинигэ</i>
партийный блок	<i>баартыйалар булуоктара</i>
партийный устав	<i>баартыйа устааба</i>
партнер	<i>кыттыгас</i>
пассивное избирательное право	<i>быыбарданар быраап</i>
пенсионер	<i>биэнсийэлээх</i>
первооткрыватель	<i>суол тэлээччи</i>
переворот	<i>төрдүттэн уларытыы; өрө туруу</i>
переговоры	<i>кэпсэтиһии</i>
переселенец	<i>көһөөччү</i>
перестройка	<i>уларыта тутуу</i>

периферия	<i>кытыы сир</i>
план	<i>барыл; торум; былаан</i>
платное образование	<i>төлөбүрдээх үөрэх</i>
племя	<i>биис ууһа</i>
поборник	<i>туруулаһааччы</i>
повременная оплата	<i>үлэ чааһынан төлөбүрэ</i>
повременная работа	<i>чааһынан үлэ</i>
подходный налог	<i>дохуоттан нолуок</i>
познание	<i>ологу билии</i>
политика невмешательства	<i>орооһумуу бэлиитикэтэ</i>
политическая конфронтация	<i>бэлиитикэгэ күөнтэһии</i>
политическая символика	<i>бэлиитикэ сиимбэллэрэ</i>
политическая стабильность	<i>бэлиитикэгэ туруктаах буолуу</i>
политическая сфера	<i>бэлиитикэ эйгэтэ</i>
политическая фракция	<i>бэлиитикэнэн фракция</i>
политический конфликт	<i>бэлиитикэнэн иирсээн</i>
политический протест	<i>бэлиитикэлии бырачыас</i>

политическое сознание	<i>бэлитиичэскэй өй-санаа</i>
посредник	<i>тиксиһиннэрээччи</i>
постоянный комитет	<i>сис кэмितिэт</i>
потенциал	<i>ис кыхах</i>
потерпевший	<i>эмсэгэлэнээччи</i>
потомственный	<i>удьуор</i>
потребитель	<i>туһанааччы; туттааччы</i>
потребление	<i>туһаныы; туттуу</i>
потребность	<i>наадыйыы</i>
пошлина	<i>түһээн</i>
право	<i>быраап-сокуон</i>
право на жизнь	<i>олох олорорго быраап</i>
право на образование	<i>үөрэнэр быраап</i>
право на труд	<i>үлэлиир быраап</i>
право потребителей	<i>туһанааччы бырааба</i>
право собственности	<i>бас билии бырааба</i>
правовая культура	<i>сокуону туһаныы култуурата</i>
правовое государство	<i>сокуоңна ологурап судаарыстыба</i>

правовое равенство	<i>сокуон иннигэр тэң буолуу</i>
правовое регулирование	<i>сокуон харагынан салайтарыы</i>
правовой статус человека	<i>киһи быраабынан анал туруга</i>
правовые законы	<i>быраабынан салайтарар сокуоннар</i>
правовые знания	<i>сокуону билии</i>
правовые нормы	<i>сокуон нуормата</i>
правовые отношения	<i>сокуонунан сыһыаннаһыы</i>
правозащитник	<i>киһи быраабын көмүскээччи</i>
правонарушение	<i>сокуону кэһии</i>
правоохранительные органы	<i>сокуону араңаччылыыр уорган</i>
правосудие	<i>суут-сокуон</i>
правые партии	<i>уңа баартыйалар</i>
правящая партия	<i>баһылыыр баартыйа; салайар баартыйа</i>
предвыборная агитация	<i>быыбар иннинээҕи аҕытаассыйа</i>
предисловие	<i>аан тыл</i>

предотвращение конфликтных ситуаций	<i>ширсээннээх түгээннэри эрдэттэн туоратыы</i>
предприниматель	<i>урбаанньыт</i>
предпринимательство	<i>урбаан</i>
предприятие	<i>үлэ тэрилтэтэ</i>
презентация	<i>сүрэхтэни</i>
Президент Российской Федераци	<i>Россия Федерациятын Президенэ</i>
Президент Республики Саха (Якутия)	<i>Саха Өрөспүүбүлүкэтин Президенэ; Ил Дархан</i>
преследование	<i>сойуолааһын</i>
пресса	<i>бэчээт</i>
преступление	<i>буруйу оңоруу</i>
принцип	<i>тосхол; бириинсип</i>
принцип большинства	<i>элбэх өттө баһыйар тосхол</i>
принцип разделения властей	<i>былааһы үллэстии бириинсибэ</i>
приоритет образования	<i>үөрэги өрө тутуу</i>
природа	<i>айылга</i>
природные ресурсы	<i>айылга өрөсүүрсэтэ, саппааһа</i>

прогресс	<i>инники сайдыы</i>
прогрессивный налог	<i>үрдүү турар нолуок</i>
прожиточный минимум	<i>айах иштэр алын кээмэй</i>
производитель	<i>оңорон таһаарааччы</i>
производительные силы общества	<i>уопсастыба оңорон таһаарар күүстэрэ</i>
производственные возможности	<i>оңорон таһаарыы кыага</i>
производственный труд	<i>оңорон таһаарар үлэ</i>
проступок	<i>сыыһа быһыыланыы</i>
профорентация	<i>идэгэ туһаайыы</i>
профтехобразование	<i>идэлээх үөрэхтээһин</i>
процент	<i>бырыһыан</i>
процесс	<i>хаамыы</i>
психология	<i>уйулга үөрэгэ; психология</i>
публичное выступление	<i>аһагас тыл этии</i>

Р

рабовладельческое общество	<i>кулуттааһыннаах уопсастыба</i>
работник	<i>үлэһит</i>
работодатель	<i>үлэгэ ылааччы</i>
рабство	<i>кулуттааһын</i>
равенство граждан перед законом	<i>гражданнар (дойдулаахтар) сокуон иннигэр тэң буолуулара</i>
равенство прав и свобод человека	<i>киһи быраап уонна көңүл өттүнэн тэң буолуута</i>
равноправное партнерство	<i>тэң бырааптаах кыттыһыы</i>
развод	<i>арахсыы</i>
разделение государственной власти	<i>судаарыстыба былааһын тыырыы</i>
размер дохода	<i>дохуот кээмэйэ</i>
разработка	<i>ырытан оңоруу</i>
расовая дискриминация	<i>арааса быраабын сарбыйыы</i>
распределение	<i>анаан үллэриин; тыырыы</i>
расход	<i>ороскуот; ночоот</i>

рациональное питание	<i>табыгастаах аһылык</i>
регресс	<i>кэхтии</i>
режим	<i>тутул; эрэсиим</i>
религия	<i>итэгэл</i>
рентабельность	<i>барыстаага</i>
репутация	<i>аат-суол</i>
республика	<i>өрөспүүбүлүкэ</i>
ресурсы	<i>өрөсүүрсэ; саптаас</i>
рецензия	<i>сыанабыл</i>
рецидивист	<i>хос буруйдаах</i>
ритуал	<i>сизэр-туом</i>
Родина	<i>Ийэ дойду</i>
родной язык	<i>төрөөбүт тыл</i>
родословное	<i>төрүччү</i>
родство этносов	<i>омуктар уруулуулара</i>
родство языков	<i>тыллар уруулуулара</i>
роскошь	<i>баай-талым</i>
рост населения	<i>нэһилиэнньэ ахсаанын элбээһинэ</i>

ручной труд	<i>илии үлэтэ</i>
руководство	<i>салалта</i>
рынок ценных бумаг	<i>сыаналаах кумаагы ырыынага</i>
С самобытная культура	<i>ураты майгыннаах култуура</i>
самообразование	<i>бэйэ үөрэниитэ</i>
сбалансированный бюджет	<i>балаансаламмыт бүддьүөт</i>
сбережения	<i>уурунуу харчы</i>
сверхурочная работа	<i>үлэ чааһын таһынан үлэ</i>
свидетель	<i>туоһу</i>
свобода личности	<i>тус бэйэ көңүлэ</i>
свобода предпринимательства	<i>урбаан көңүлэ</i>
свобода совести	<i>итэҕэлгэ көңүл</i>
свободное развитие общества	<i>уопсастыба көңүл өттүнэн сайдыыта</i>
сделка	<i>кэпсэтиһии; илии охсуһуу</i>

сдельная оплата	<i>оңорон таһаарыынан хамнас</i>
секретарь	<i>сэкирэтээр</i>
семейная тайна	<i>дьиэ кэргэн кистэлэнэ</i>
семейные отношения	<i>дьиэ кэргэннээги сыһыан</i>
семейный бюджет	<i>дьиэ кэргэн бүддьүөтэ</i>
семейный доход	<i>дьиэ кэргэн дохуота</i>
семейный конфликт	<i>дьиэ кэргэн ширсээнэ</i>
семья	<i>дьиэ кэргэн; ыал</i>
символ	<i>сиимбэл; мэңэ бэлиэ</i>
симптом	<i>сибики</i>
симулянт	<i>кубулунааччы</i>
система образования	<i>үөрэхтээһин тиһигэ</i>
следователь	<i>силиэдэбэтэл</i>
слои общества	<i>уопсастыба араңалара</i>
собственник	<i>бас билээччи</i>
собственность	<i>бас билии</i>
собственный капитал	<i>бэйэ бас билэр хапытаала</i>
совет	<i>сүбэ; сэбиэт</i>

совет ветеранов	<i>бэтэрээннэр сэбиэттэрэ</i>
Совет Федерации	<i>Федерация Сэбиэтэ</i>
совещание	<i>сүбэ мунных</i>
современник	<i>үөлээннээх</i>
современный мир	<i>аныгы аан дойду</i>
сокращение	<i>сарбийыы</i>
сокращение расходов	<i>ороскуоту сарбийыы</i>
солидарность	<i>биир санааланыы; сомозолоһуу</i>
соотношение рождаемости и смертности	<i>төрөөһүн уонна өлүү хабааннаһыыта</i>
соперничество	<i>аат суол былдьаһыы; күрэстэһии</i>
соревнование	<i>куоталаһыы</i>
сословие	<i>араңа; бөлөх</i>
состязание	<i>күрэхтэһии; илин былдьаһыы</i>
сотрудничество	<i>бииргэ үлэлээһин</i>
социализация личности	<i>киһи уопсастыба олоҕор үөрэниитэ</i>
социальная дифференциация	<i>олох-дьаһах өттүнэн уратылаһыы</i>

социальная адаптация	<i>олоххо-дьяаһахха үөрүйэх</i>
социальная группа	<i>социальной бөлөх</i>
социальная несправедливость	<i>олох-дьяаһах өттүнэн баттыгас</i>
социальная программа	<i>социальной бырагыраама</i>
социальная сирота	<i>төрөптүттээх тулаайах</i>
социальная структура	<i>олох-дьяаһах ис тутула</i>
социальная структура общества	<i>уопсастыба олох-дьяаһах өттүнэн тутула</i>
социальная сфера	<i>олох-дьяаһах эйгэтэ</i>
социальное неравенство	<i>олох-дьяаһах өттүнэн тэнэ суох буолуу</i>
социальное расслоение	<i>олох-дьяаһах өттүнэн араңаланыы</i>
социальные блага	<i>олох-дьяаһах уйгута</i>
социальные отношения	<i>социальной сыһыаннаһыы</i>
социальное расслоение общества	<i>уопсастыба олох-дьяаһах өттүнэн араңаларга араһсыыта</i>
социальные ценности	<i>олох-дьяаһах сыаннастара</i>
социальный прогресс	<i>олох-дьяаһах инники сайдыыта</i>

социальный состав населения	<i>нэһилиэннэ социальнай састааба</i>
социологизация	<i>уопсастыба олоҕор үөрэни</i>
союз независимых государств	<i>тутулуга суох судаарыстыбалар холбоһуктара</i>
союз	<i>холбоһук</i>
специализация труда	<i>үлэгэ идэтийи</i>
сплоченность	<i>сомоҕолоһуу</i>
сплоченность народов	<i>норуоттар сомоҕолоһуулар</i>
способ производства	<i>оңорон таһаары ньымата</i>
справочник	<i>ыйынньык</i>
спрос	<i>наадыһы</i>
спутник	<i>аргыс</i>
средний класс	<i>орто кылаас</i>
средний предприниматель	<i>орто урбаанныт</i>
средний производитель	<i>орто оңорон таһаарааччы</i>
средний слой	<i>орто араңа</i>

средняя продолжительность жизни	<i>олох орто уһуна</i>
средства массовой информации	<i>маассабай биллэрик сириэстибэтэ</i>
средства накопления	<i>үп-харчы мунньунуу ньымата</i>
стабилизация	<i>туруктаныы; туруктаах оңоруу</i>
стабильность	<i>туруктаах буолуу</i>
статус	<i>анал турук</i>
стоимость денег	<i>харчы турар сыаната</i>
сторона	<i>өрүт</i>
страна	<i>дойду</i>
страны запада	<i>арҕаа дойдулар</i>
стратегическая политика	<i>стратегическай бэлиитикэ</i>
стратификация	<i>араңаланыы</i>
страхование	<i>страховкалааһын</i>
строй	<i>тутул</i>
структура	<i>тутул; ис тутула</i>
судебная власть	<i>суут былааһа</i>

Т

тайна	<i>кистэлэн</i>
таможенная служба	<i>таможня сулуспата</i>
творческая активность	<i>айар-тутар көх</i>
текущая политика	<i>күннээги бэлиитикэ</i>
тенденция	<i>хабааттыы; хабаан</i>
теневой	<i>күлүк</i>
теория модернизации	<i>тупсаран саңатытыы түөрүйэтэ</i>
терпимость	<i>тулуурдаах буолуу</i>
территориальная община	<i>сиринэн-уотунан түөлбэн</i>
территориальное сообщество	<i>сиринэн-уотунан холбоһук</i>
терроризм	<i>төрүөрдээһин</i>
технический прогресс	<i>техника инники сайдыыта</i>
технология	<i>оноруу ньымата</i>
течение	<i>сүүрэн</i>
товар	<i>табаар</i>
товарищество	<i>табаарыстыба</i>

толерантность	<i>тулуурдаах буолуу; толерантность</i>
толкование	<i>тойонноохун; быһаарыы</i>
толпа	<i>халгана дьон</i>
торги	<i>күрэх атыы</i>
торговля	<i>эргиэн</i>
торговый капитал	<i>эргиэн хапытаала</i>
торговый капитализм	<i>атыы-эргиэн хапыталыысымата</i>
тоталитарное государство	<i>бүрүүкүүр судаарыстыба</i>
тоталитарный	<i>бүрүүкүүр; бүк баттыыр</i>
тоталитарный режим	<i>бүрүүкүүр эрэсиим</i>
тотем	<i>кыыл-сүөл таңара</i>
тотемизм	<i>кыыл-сүөл таңаралаах буолуу</i>
традиционная культура	<i>үгэскэ ологурбут култуура</i>
традиционные ценности	<i>үгэс буолбут сыаннас</i>
традиция	<i>үгэс</i>

транснациональный	<i>аан дойдутаагзы</i>
третий мир	<i>үһүс дойдулар</i>
триумф	<i>өрөгөй</i>
трудовое право	<i>үлэ сокуона</i>
трудовой договор	<i>үлэ дуогабара</i>
трудодень	<i>көлөһүн күнэ; үлэ күнэ</i>
трудообеспечение	<i>үлэнэн хааччыйыы</i>
трудоспособное население	<i>үлэшир кыахтаах нэһилиэнньэ</i>
трудоспособный возраст	<i>үлэни кыайар саас</i>
трудоустройство	<i>үлэнэн хааччыйыы; үлэ булан биэриши</i>

У

увольнение	<i>босхолооһун; үлэттэн ууратыы</i>
уголовная ответственность	<i>холубунай эппиэтинэс</i>
уголовное право	<i>холубунай сокуон</i>
удовлетворение потребности управление	<i>наадыыыны хааччыйыы салалта; салайыы</i>

управленческий аппарат	<i>салайар аппаратаат</i>
уровнительный принцип распределения материальных благ	<i>баайы-малы тэңник үллэриш тосхоло</i>
урегулирование конфликтов	<i>ишрсээни намыратыы</i>
уровень	<i>таһым</i>
уровень бедности	<i>дыадайыы таһыма</i>
уровень безработицы	<i>үлэтэ суох буолуу таһыма</i>
уровень благосостояния	<i>олох уйгутун таһыма</i>
уровень жизни	<i>олох таһыма</i>
уровень рождаемости	<i>оҕо төрөөһүнүн таһыма</i>
уровень экономического развития	<i>экэниэмикэ сайдыытын таһыма</i>
услуги	<i>өңө</i>
учебное заведение	<i>үөрэх тэрилтэтэ; үөрэх кыһата</i>
ущерб	<i>хоромньу</i>

Ф

Федеральная антимонопольная служба	<i>Монопоулуйаны утары федеральной сулуусна</i>
Федеральное Собрание	<i>Федеральной Мунных</i>
физическая работа	<i>күүс үлэтэ</i>
финансовые ресурсы	<i>үн өрөсүүрсэтэ</i>
финансовый рынок	<i>үн ырыынага</i>
финиш	<i>биэтэк</i>
формы общения	<i>бодоруһуу көрүңэ</i>
формы собственности	<i>бас билии көрүңэ</i>
формы управления	<i>салалта көрүңэ</i>
функции государства	<i>судаарыстыба анала</i>
функции искусства	<i>урамный анала</i>
функция	<i>анал</i>

Х

христианство	<i>христианской итэгэл</i>
хулиганство	<i>күлүгээннээһин</i>

целина	<i>кырыс сир</i>
ценности быта	<i>олох-дьаһах сыаннаһа</i>
ценностная ориентация	<i>сыаннаска сыһыан</i>
ценность	<i>сыаннас</i>
централизация	<i>кииннээһин</i>
централизованное государство	<i>кииннэммит судаарыстыба</i>
централизованное планирование	<i>кииннэммит былааннааһын</i>
церемония	<i>сиэр-силик</i>
церемония бракосочетания	<i>эр-ойох буолуу сиэрэ- силигэ</i>
церковь	<i>таңара дьэитэ</i>
цивилизация	<i>муңутуур сайдыы</i>
цикл	<i>эргиир; сыыкыл</i>
циклическая безработица	<i>кэминэн үлэтэ суох буолуу</i>

Ч

частная собственность	<i>чааһынай бас билиш</i>
чек	<i>чиэк</i>
человеколюбие	<i>киһилиш сьһыан</i>
человеческое общество	<i>киһи-аймах уонсастыбата</i>
честь	<i>чиэс</i>
четвертая власть	<i>төрдүс былаас</i>
чин	<i>чыын</i>

Э

эквивалент	<i>солбук</i>
экологическая катастрофа	<i>айылга алдьархайа</i>
экологическое движение	<i>экологической хамсааһын</i>
экономика	<i>экэниэмикэ</i>
экономическая основа	<i>экономической төрүт</i>
экономическая стабилизация	<i>экэниэмикэ туруктаньыта</i>
экономическая стабильность	<i>экэниэмикэ туруктаах буолуута</i>

экономическая сфера	<i>экэниэмикэ эйгэтэ</i>
экономическая сфера общества	<i>уопсастыба экономическай эйгэтэ</i>
экономия	<i>кэмчилээхин</i>
экспорт	<i>таска таһаарыы</i>
экспроприация	<i>былдьяан ылыы</i>
электрот	<i>элэктэрээт</i>
элита	<i>сүмэ; элита</i>
элита общества	<i>уопсастыба сүмэтэ</i>
эмиграция	<i>тас дойдуга көһүү</i>
эпидемия	<i>дьаң</i>
эстетика	<i>кэрэ көстүү</i>
этап	<i>кэрдиис кэм; түһүмэх</i>
этикет	<i>сизэр быраабылата</i>
этническая самоидентификация	<i>бэйэни омук быһыытыннан билини</i>
этническая идентичность	<i>омугар сөн түбэһиитэ</i>
этническое смешивание	<i>омуктар булкуһуулар</i>
этнообразующие факторы	<i>омугу үөскэтэр кэриңнэр</i>

ЭТНОС

омук

ЭТНОЦЕНТРИЗМ

бэйэ омугун өрө тутуу

Ю

ЮНОСТЬ

эрдэгэс саас

Я

ядро господствующей
партии

*бахьлыыр баартыйа
киинэ*

УОПСАСТЫБА ҮӨРЭҮЭ

аағыныстыба	<i>агентство</i>
аан дойду билинэр итгэҕэллэрэ	<i>мировые религии</i>
аан дойду сэриитэ	<i>мировая война</i>
аан дойду тиһигэ	<i>мировая система</i>
аан дойду экэниэмикэтэ	<i>мировая экономика</i>
аан дойдутаағы	<i>транснациональный</i>
аан дойдутаағы аһаҕас экэниэмикэ	<i>международная открытая экономика</i>
аан дойдутаағы суут- сокуон	<i>международное право</i>
аан дойдутаағы холбоһук	<i>мировое сообщество</i>
аан тыл	<i>предисловие</i>
ааптар	<i>автор</i>
аат суол былдыаһыы; күрэстэһии	<i>соперничество</i>
аат-суол	<i>репутация</i>

A

аахсыяа	<i>акция</i>
аахсыяалаах	<i>акционер</i>
Аҗа дойду	<i>Отечество</i>
аҗыйах ахсааннаах норуот	<i>малочисленные народы</i>
аҗыйах ахсааннаах омук	<i>национальное меньшинство</i>
аҗыйах ахсааннаах омук быраабын көмүскэлэ	<i>защита прав национальных меньшинств</i>
аграрнай бэлиитикэ	<i>аграрная политика</i>
айар-гутар көх	<i>творческая активность</i>
айах ииттэр алын кээмэй	<i>прожиточный минимум</i>
айылҗа	<i>природа</i>
айылҗа алдьархайа	<i>экологическая катастрофа</i>
айылҗа өрөсүүрсэтэ, саппааһа	<i>природные ресурсы</i>
Айылҗа харыстабылын аан дойдугааҗы холбоһуга	<i>Международный союз охраны природы</i>
айылҗаттан сүүмэрдэни	<i>естественный отбор</i>

анаан үллэри; тыыры	<i>распределение</i>
анал	<i>функция</i>
анал турук	<i>статус</i>
аныгы аан дойду	<i>современный мир</i>
аньыны этини	<i>исповедь</i>
анаардам ыал	<i>неполная семья</i>
аптанамайа	<i>автономия</i>
аптарытыат	<i>авторитет</i>
арааса быраабын сарбыйы	<i>расовая дискриминация</i>
«араҕас бэчээт»	<i>«желтая пресса»</i>
арана; бөлөх	<i>сословие</i>
араналаны	<i>стратификация</i>
арахсы	<i>развод</i>
аргыс	<i>спутник</i>
арҕаа дойдулар	<i>страны запада</i>
архыып	<i>архив</i>
аһаҕас тыл этии	<i>публичное выступление</i>
аһаҕас уопастыба	<i>открытое общество</i>

аһаҗастык этии	<i>гласность</i>
аһылык култуурата	<i>культура питания</i>
аһымал	<i>милосердие</i>
атастаһыы	<i>обмен</i>
атылыыта	<i>аналогия</i>
атын; утары	<i>альтернативный</i>
атына; утарыта	<i>альтернатива</i>
атыннык санааһын	<i>инакомыслие</i>
атыы-эргиэн	<i>купля-продажа</i>
атыы-эргиэн хапыталысымата	<i>торговый капитализм</i>
ахсыыс	<i>акциз</i>

Б

баай-дуол	<i>богатство</i>
баай-талым	<i>роскошь</i>
баайга-малга сыһыаннаһыы	<i>имущественные отношения</i>
баайы-дуолу тэнэ суох үлэрии	<i>неравномерное распределение богатства</i>

баайы-малы тэнник үллэрин тосхоло	<i>уравнительный принцип распределения материальных благ</i>
баан хапытаала	<i>банковский капитал</i>
баартыйа тинигэ	<i>партийная система</i>
баартыйа устааба	<i>партийный устав</i>
баартыйалар булуоктара	<i>партийный блок</i>
баартыйалар икки ардыларынаағы	<i>межпартийный</i>
бааһынай аймах	<i>крестьянство</i>
бааһынай хаһаайыстыба	<i>крестьянское хозяйство</i>
байыы; байытыы	<i>обогащение</i>
балаанса	<i>баланс</i>
балаансаламмыт бүддьүөт	<i>сбалансированный бюджет</i>
барҕарыы	<i>возрождение</i>
барыл; торум; былаан	<i>план</i>
барыс; дохуот	<i>доход</i>
барыстааҕа	<i>рентабельность</i>
бас билии	<i>собственность</i>

бас билин бырааба	<i>право собственности</i>
бас билин көрүнгэ	<i>формы собственности</i>
бас билини көмүскээнин	<i>охрана собственности</i>
бас билээччи	<i>собственник</i>
баһылааһын	<i>владение</i>
баһылыр баартыйа киинэ	<i>ядро господствующей партии</i>
баһылыр баартыйа; салайар баартыйа	<i>правящая партия</i>
биир баартыйа күһэлэнгэ; диктатурата	<i>диктатура одной партии</i>
биир баартыйалаах тиһик	<i>однопартийная система</i>
биир кэлим эксээмэн	<i>единый государственный экзамен</i>
биир омуктаах судаарыстыба	<i>мононациональное государство</i>
биир санааланы; сомофолоһуу	<i>солидарность</i>
бииргэ үлэлээнин	<i>сотрудничество</i>
биирсэ	<i>биржа</i>

биис ууһа	<i>племя</i>
биисинэс	<i>бизнес</i>
биисинэстээх	<i>бизнесмен</i>
бириэмэ бүддьүөтэ	<i>бюджет времени</i>
биэнсийэлээх	<i>пенсионер</i>
биэтэк	<i>финиш</i>
бодоруһуу	<i>общение</i>
бодоруһуу көрүнгэ	<i>формы общения</i>
бөдөн биисинэс	<i>крупный бизнес</i>
буортулаах дьаллык	<i>вредные привычки</i>
буруйдуур бириигэбэр	<i>обвинительный приговор</i>
буруйу оноруу	<i>преступление</i>
буруокар	<i>брокер</i>
бүддьүөт	<i>бюджет</i>
бүддьүөт кырыымчыга	<i>дефицит бюджета</i>
бүлүтүөн	<i>бюллетень</i>
бүөм уопсастыба	<i>закрытое общество</i>
бүрүкүрээтийэ	<i>бюрократия</i>

бүрүүкүүр судаарыстыба	<i>тоталитарное государство</i>
бүрүүкүүр эрэсним	<i>тоталитарный режим</i>
бүрүүкүүр; бүк баттыыр	<i>тоталитарный</i>
бүтгүүн орто үөрэхтээһин	<i>всеобщее среднее образование</i>
былаас	<i>власть</i>
былаас киинин өһүллүүтэ	<i>децентрализация власти</i>
былаас олохтоох уоргана	<i>местные органы власти</i>
былааһы үллэстин бириинсибэ	<i>принцип разделения властей</i>
былдыаан ылыы	<i>экспроприация</i>
быраабы сарбыйыы	<i>дискриминация</i>
быраабынан салайтарар сокуоннар	<i>правовые законы</i>
быраап-сокуон	<i>право</i>
бырыһыан	<i>процент</i>
быстар дьаданы	<i>ниций</i>
быстар дьадайыы	<i>нищета</i>
быһа тардан суруйуу	<i>выписка</i>

быыбар иннинээҕи аҕытаассыйа	<i>предвыборная агитация</i>
быыбар тиһигэ	<i>избирательная система</i>
быыбар хампаанньата	<i>избирательная кампания</i>
быыбарданар быраап	<i>пассивное избирательное право</i>
быыбардыыр быраап	<i>активное избирательное право</i>
быыбардыыр быраап	<i>избирательное право</i>
быыбардыыр учаастак	<i>избирательный участок</i>
быыһыыр бирингэбэр	<i>оправдательный приговор</i>
бэйэ бас билинтэ	<i>личная собственность</i>
бэйэ бас билэр хапытаала	<i>собственный капитал</i>
бэйэ икки ардыгар нирсээн	<i>межличностные конфликты</i>
бэйэ икки ардыгар сыһыан	<i>межличностные отношения</i>
бэйэ көмө хаһаайыстыбата	<i>личное подсобное хозяйство</i>
бэйэ омугун өрө тутуу	<i>этноцентризм</i>
бэйэ үөрэниитэ	<i>самообразование</i>

бэйэни омук быһыыты- нан билини	<i>этническая самоидентификация</i>
бэйэни салайыныы уоргана	<i>орган самоуправления</i>
бэлиитикэ сиймбэллэрэ	<i>политическая символика</i>
бэлиитикэ эйгэтэ	<i>политическая сфера</i>
бэлиитикэбэ күөнтэһии	<i>политическая конфронтация</i>
бэлиитикэбэ туруктаах буолуу	<i>политическая стабильность</i>
бэлиитикэли бырачыас	<i>политический протест</i>
бэлиитикэнэн иирсээн	<i>политический конфликт</i>
бэлиитикэнэн фракция	<i>политическая фракция</i>
бэлиитичэскэй өй-санаа	<i>политическое сознание</i>
бэлэхтээһин	<i>дарение</i>
бэтэрээн	<i>ветеран</i>
бэтэрээннэр сэбиэттэрэ	<i>совет ветеранов</i>
бэчээт	<i>пресса</i>
бэчээттээн таһаарыы	<i>издание</i>

гражданнар (дойдулаах-тар) сокуон иннигэр тэн буолуулара *равенство граждан перед законом*

гражданскай уопсастыба *гражданское общество*

датаассыйа *дотация*

демографической бэлиитикэ *демографическая политика*

дойду *страна*

дойду баалабай бородууксуйата *валовой национальный продукт*

дойдулаах; гражданин *гражданин*

дойдулаах буолуу; гражданство *гражданство*

дойдулар икки ардылары-наабы; аан дойдутаабы *международный*

дохуот кээмэйэ *размер дохода*

дохуоттан нолуок *подходный налог*

дуогабар *договор*

дуоспурун *достоинство*

Д

дуоһунаһы сүрүннээһин	<i>должностной регламент</i>
духуобунай култуура	<i>духовная культура</i>
духуобунас	<i>духовность</i>
духуобунас эйгэтэ	<i>духовная сфера</i>
дэмэкирээтийэ сыаннаһа	<i>демократические ценности</i>
дэмэкирээтийэлээх уопсастыба	<i>демократическое общество</i>
дэмэкирээтийэлээх эрссим	<i>демократический режим</i>
дэмэкирээтийэни утары	<i>антидемократический</i>

ДЬ

дьадайыы	<i>бедность</i>
дьадайыы таһыма	<i>уровень бедности</i>
дьаданы аймах	<i>беднота</i>
дьайар дьоһур	<i>дееспособность</i>
дьан	<i>эпидемия</i>
дьаралык, гизрбэ	<i>герб</i>
дьарык	<i>занятие</i>

дьяһайар миэрэ	<i>административная мера</i>
дьяһайыгы сокуона	<i>административное право</i>
дьяһал	<i>директива</i>
дьяһалта	<i>администрация</i>
дьяһалта баһылыга	<i>глава администрации</i>
дын кырдык	<i>истина</i>
дьиэ кэргэн бүддьүөтэ	<i>семейный бюджет</i>
дьиэ кэргэн дохуота	<i>семейный доход</i>
дьиэ кэргэн нирсээнэ	<i>семейный конфликт</i>
дьиэ кэргэн кистэлэнэ	<i>семейная тайна</i>
дьиэ кэргэн; ыал	<i>семья</i>
дьиэ кэргэннээҕи сыһыан	<i>семейные отношения</i>
дьиэ үлэтэ	<i>домашняя работа</i>
дьиэ хаһаайыстыбата	<i>домашнее хозяйство</i>
дьиэ эргиннээҕи	<i>бытовой</i>
дьиэ эргиннээҕи дьарык	<i>бытовая деятельность</i>

дьяэ эргиннээби сыһыан *бытовые отношения*

дьоѳус биисинэс *малый бизнес*

Е

Европа дойдуларын
холбоһуга

Европейский союз

И

идэбэ туһаайыы

профорентация

идэлээх үөрэхтээһин

профтехобразование

идэтийбит үлэһиттэр

квалифицированные кадры

идэтийии таһыма

квалификация

иирсээн; харсыһыы

конфликт

иирсээни намыратыы

*урегулирование
конфликтов*

иирсээннээх түгэн

конфликтная ситуация

иирсээннээх түгэннэри
эрдэттэн туоратыы

*предотвращение
конфликтных ситуаций*

Ийэ дойду

Родина

икки баартыйалаах тиһик	<i>двухпартийная система</i>
икки сирэй буолуу	<i>двуличие</i>
илии үлэтэ	<i>ручной труд</i>
иллэн кэм	<i>досуг</i>
иллэн миэстэ; бакаансыһа	<i>вакансия</i>
импиэрийэ	<i>империя</i>
инники сайдыы	<i>прогресс</i>
инсэ	<i>жадность</i>
ирдэбил	<i>иск</i>
ис баалабай бородууксуйа	<i>внутренний валовой продукт</i>
ис кыах	<i>потенциал</i>
иһитиннэри-биллэри	<i>информация</i>
иһитиннэри-биллэри уопсастыбата	<i>информационное общество</i>
итэбэл	<i>верование</i>
итэбэл	<i>религия</i>
итэбэл сурук; дэбиэринэс	<i>доверенность</i>

итэбэлгэ көнүл	<i>свобода совести</i>
итэбэли утарыы	<i>атеизм</i>
итэбэллээх киһи	<i>доверенное лицо</i>
иэс	<i>долг</i>
иэс биэриин	<i>кредит</i>
иэстэһин	<i>мечь</i>

К

кииннэммит былааннааһын	<i>централизованное планирование</i>
кииннэммит судаарыстыба	<i>централизованное государство</i>
кииннээһин	<i>централизация</i>
кистэлэн	<i>тайна</i>
киһи-аймах үрдүкү сыаннаһа	<i>высшие ценности человечества</i>
киһи-аймах глобальной боппуруостара	<i>глобальные вопросы человечества</i>
киһи-аймах сыаннаһа	<i>общечеловеческие ценности</i>
киһи-аймах уопсастыбата	<i>человеческое общество</i>

киһи быраабын көмүс-кээччи	<i>правозащитник</i>
киһи быраабынан анал туруга	<i>правовой статус человека</i>
киһи быраап уонна көнүл өттүнэн тэн буолуута	<i>равенство прав и свобод человека</i>
киһи дьайыыта	<i>антропогенные воздействия</i>
киһи уопсастыба олоҕор үөрэниитэ	<i>социализация личности</i>
киһилии сыһыан	<i>человеколюбие</i>
көлөһүн күнэ; үлэ күнэ	<i>трудодень</i>
көнүл өттүнэн үлэтэ суох буолуу	<i>добровольная безработица</i>
көрүк	<i>концепция</i>
көһө сылдьар хамыыһыа	<i>выездная комиссия</i>
көһөөччү	<i>переселенец</i>
кубулунааччы	<i>симулянт</i>
култуура	<i>культура</i>
култуура инники сайдыыта	<i>культурный прогресс</i>

култуура киинэ	<i>культурный центр</i>
култуура нуормата	<i>культурные нормы</i>
култуура эйгэтэ	<i>культурная сфера</i>
култуураба сыһыарыы	<i>окультуривание</i>
кулуттааһын	<i>рабство</i>
кулуттааһыннаах уопсастыба	<i>рабовладельческое общество</i>
культурнай нэһилиэстибэ	<i>культурное наследство; культурное наследие</i>
культурнай сыаннас	<i>культурные ценности</i>
кумаабы харчы	<i>бумажные деньги</i>
куоластааһын	<i>голосование</i>
куолуһут	<i>демагог</i>
куонкуруһунан сүүмэрдээһин	<i>конкурсный отбор</i>
куортам; түүлээһин	<i>аренда</i>
куоталаһыы	<i>соревнование</i>
куотуһааччы	<i>конкурент</i>
куотуһар кыаба	<i>конкурентоспособность</i>
куотуһуу	<i>конкуренция</i>

кууһунан эргигэн	<i>оптовая торговля</i>
күлүгээннээһин	<i>хулиганство</i>
күлүк	<i>теневой</i>
күннээби бэлиитикэ	<i>текущая политика</i>
күөнтэһин	<i>конфронтация</i>
күрэх атыы	<i>торги</i>
күрэхтэһин; илин былдьаһы	<i>состязание</i>
күһэллэн үлэтэ суох буолуу	<i>вынужденная безработица</i>
күһэлэн былаас; диктатура	<i>диктатура</i>
күһэлэн эрэсим	<i>диктаторский режим</i>
күүс үлэтэ	<i>физическая работа</i>
күүһүлээһин	<i>насилие</i>
кылаан	<i>клан</i>
кырыктааҕа	<i>жестокость</i>
кырыс сир	<i>целина</i>
кырымчыга; дэписсиит	<i>дефицит</i>
кыттыгас	<i>партнер</i>

кытыы сир	<i>периферия</i>
кыыл-сүөл танара	<i>тотем</i>
кыыл-сүөл танаралаах буолуу	<i>тотемизм</i>
кэминэн үлэтэ суох буолуу	<i>циклическая безработица</i>
кэмпириэнсийэ	<i>конференция</i>
кэмчилээһин	<i>экономия</i>
кэмэрсээн	<i>коммерсант</i>
кэпсэтиһии	<i>переговоры</i>
кэпсэтиһии; илии охсуһуу	<i>сделка</i>
кэпэрэтиип бас билиитэ	<i>кооперативная собственность</i>
кэрдиис кэм; түһүмэх	<i>этап</i>
кэрэ көстүү	<i>эстетика</i>
кэтэх бас билиини эһии	<i>ликвидация частной собственности</i>
кэтэх хаһаайыстыба	<i>личное хозяйство</i>
кэтээн көрөөччү	<i>наблюдатель</i>
кэхтин	<i>регресс</i>

**маассабай биллэрик
сириэстибэтэ**

*средства массовой
информации*

маассабай култуура

массовая культура

манньа; соболон

вознаграждение

материальной култуура

материальная культура

мировой судьуйа

мировой судья

**Монопуолуйаны утары
федеральной сулууспа**

*Федеральная
антимонопольная служба*

муннары

дезориентация

мунур былаас

монархия

мунутуур манаархыйа

абсолютная монархия

мунутуур сайды

цивилизация

мэлиппэ

молитва

наадыыгы

потребность

наадыыгы

спрос

наадыыгы сокуона

закон спроса

**наадыыгыны
хааччыйы**

*удовлетворение
потребности*

М

Н

наймы үлэтэ	<i>наемный труд</i>
наймылаһы	<i>наем</i>
наймыламмыт үлэһит	<i>наемный работник</i>
наука; билим	<i>наука</i>
наука туһунан үөрэх	<i>науковедение</i>
наука уонна техника инники сайдыыта	<i>научно-технический прогресс</i>
нолуок полицията	<i>налоговая полиция</i>
нолуок сулууспата	<i>налоговая служба</i>
нолуок түһэри; нолуоктааһын	<i>налогообложение</i>
норуот култуурата	<i>народная культура</i>
норуот маассата быста дьадайыыта	<i>обнищание народных масс</i>
норуоттар сомоҕолоһуулар	<i>сплоченность народов</i>
нуорма	<i>норматив</i>
нуорма; кэрин	<i>норма</i>
ньыма; миэтэт	<i>метод</i>
нэһилиэнньик	<i>наследник</i>
нэһилиэнньэ	<i>население</i>

нэһилиэнньэ ахсаанын элбээһинэ	<i>рост населения</i>
нэһилиэнньэ ахсаанын чөлүгэр түһэри	<i>воспроизводства населения</i>
нэһилиэнньэ дууһаҕа тиксэр национальнай дохуота	<i>национальный доход на душу населения</i>
нэһилиэнньэ дьаалытынан көбүрээһинэ	<i>естественная убыль населения</i>
нэһилиэнньэ көһүүтэ	<i>миграция населения</i>
нэһилиэнньэ социальнай састааба	<i>социальный состав населения</i>
нэһилиэстибэ	<i>наследие</i>
нэһилиэстибэ	<i>наследство</i>
общественнай хамсааһын	<i>общественное движение</i>
оҕо внедрение төрөөһүнүн таһыма	<i>уровень рождаемости</i>
оҕону үлэлэтии	<i>детский труд</i>
оҕуруот аһын үүннэри	<i>огородничество</i>
ойоҕос нолуок	<i>косвенный налог</i>

ойуу; дьүһүн	<i>изображение</i>
ойуулуур-дьүһүннүүр урамныы	<i>изобразительное искусство</i>
олоҕу билии	<i>познание</i>
олорор дьэ кыһалҕата	<i>жилищная проблема</i>
олох-дьаһах инники сайдыыта	<i>социальный прогресс</i>
олох-дьаһах ис тутула	<i>социальная структура</i>
олох-дьаһах өттүнэн араналаныы	<i>социальное расслоение</i>
олох-дьаһах өттүнэн баттыгас	<i>социальная несправедливость</i>
олох-дьаһах өттүнэн тэнэ суох буолуу	<i>социальное неравенство</i>
олох-дьаһах өттүнэн уратылаһыы	<i>социальная дифференциация</i>
олох-дьаһах сыаннастара	<i>социальные ценности</i>
олох-дьаһах сыаннаһа	<i>ценности быта</i>
олох-дьаһах уйгута	<i>социальные блага</i>
олох-дьаһах эйгэтэ	<i>социальная сфера</i>
олох майгыта	<i>образ жизни</i>

олох олорорго быраап	<i>право на жизнь</i>
олох орто уһуна	<i>средняя продолжительность жизни</i>
олох таһыма	<i>уровень жизни</i>
олох-тирэх	<i>основание</i>
олох уйгутун таһыма	<i>уровень благосостояния</i>
олохтоох былаас	<i>местная власть</i>
олохтоох бэйэни салайыныы	<i>местное самоуправление</i>
олоххо-дьаһахха үөрүйэх	<i>социальная адаптация</i>
олоххо киллэри	<i>внедрение</i>
омугар сөп түбэһинтэ	<i>этническая идентичность</i>
омугу үөскэтэр кэриннэр	<i>этнообразующие факторы</i>
омугумсуйуу	<i>национализм</i>
омук	<i>народность</i>
омук	<i>этнос</i>
омук үгэһэ	<i>национальные традиции</i>
омуктар бииргэ үлэлээһиннэрэ	<i>межэтническое сотрудничество</i>

омуктар булкуһуулар	<i>этническое смешивание</i>
омуктар иирсээннэрэ	<i>межнациональные конфликты</i>
омуктар сыһыаннарыгар тынгааһын	<i>межнациональная напряженность</i>
омуктар сыһыаннаһыылар	<i>национальные отношения</i>
омуктар тэн бырааптаныылар	<i>национальное равноправие</i>
омуктар уруулуулар	<i>родство этносов</i>
онорон таһаарааччы	<i>производитель</i>
онорон таһаарар үлэ	<i>производственный труд</i>
онорон таһаарыы кыаҕа	<i>производственные возможности</i>
онорон таһаарыы ньымата	<i>способ производства</i>
онорон таһаарыынан хамнас	<i>сдельная оплата</i>
онорооччу	<i>изготовитель</i>
оноруу ньымата	<i>технология</i>
орооһумуу бэлиитикэтэ	<i>политика невмешательства</i>

ороскуот; ночоот	<i>расход</i>
ороскуоту сарбийыы	<i>сокращение расходов</i>
орто арана	<i>средний слой</i>
орто кылаас	<i>средний класс</i>
орто онгрон таһаарааччы	<i>средний производитель</i>
орто урбаанныыт	<i>средний предприниматель</i>

өнө	<i>услуги</i>
өнө; үтүө	<i>заслуга</i>
өрөгөй	<i>триумф</i>
өрөспүүбүлүкэ	<i>республика</i>
өрөсүүрсэ; саптаас	<i>ресурсы</i>
өрүт	<i>сторона</i>

Р

**Россия Федерациятын
Президенэ**

*Президент Российской
Федерации*

С

сааһын ситэ илик

несовершеннолетний

сабыдыал

влияние

салаа

отрасль

салайар аппараат

управленческий аппарат

салалта

руководство

салалта көрүнгэ

формы управления

салалта; салайыы

управление

**саллааттар ийэлэрин
хамсааһына**

*движение солдатских
матерей*

саганы айааччы

изобретатель

**саганы киллэрин;
инновация**

инновация

саганы киллэрээччи

новатор

сарбыйыы

сокращение

**Саха Өрөспүүбүлүкэтин
Президенэ; Ил Дархан**

*Президент Республики
Саха (Якутия)*

сибики	<i>симптом</i>
сиимбэл; мэнэ бэлиэ	<i>символ</i>
силиэдэбэтэл	<i>следователь</i>
симэлитии	<i>ассимиляция</i>
сиппит-хоппут саас	<i>зрелый возраст</i>
сир баайын хостуур бырамысыланнас	<i>добывающая промышленность</i>
сиринэн-уотунан түөлбэн	<i>территориальная община</i>
сиринэн-уотунан холбоһук	<i>территориальное сообщество</i>
ситии-хотуу	<i>зрелость</i>
ситэриилээх былаас	<i>исполнительная власть</i>
сиэмистибэ	<i>земство</i>
сиэр	<i>мораль</i>
сиэр быраабылата	<i>этикет</i>
сиэр нуормата	<i>моральные нормы</i>
сиэргэ баппат	<i>аморальный</i>
сиэргэ баппат быһыы	<i>аморальные поведение</i>
сиэр-майгы култуурата	<i>нравственная культура</i>

сиэр-майгы сыаннаһа	<i>нравственные ценности</i>
сиэр-силик	<i>церемония</i>
сиэр-туом	<i>ритуал</i>
сойуолааһын	<i>преследование</i>
сокуон үрдүкү турар уопсастыбата	<i>верховенство права в обществе</i>
сокуон иннигэр тэн буолуу	<i>правовое равенство</i>
сокуон нуормата	<i>правовые нормы</i>
сокуон таһаарар олохтоох уорган	<i>местные законодательные органы</i>
сокуон таһаарар уорган	<i>законодательный орган</i>
сокуон хараһынан салайтарыы	<i>правовое регулирование</i>
сокуоннай; сокуонна олоһурбут	<i>легитимный</i>
сокуоннай эр-ойох буолуу	<i>законный брак</i>
сокуону араначчылыыр уорган	<i>правоохранительные органы</i>
сокуону билии	<i>правовые знания</i>
сокуону кэһии	<i>правонарушение</i>

сокуону туһаны култуурата	<i>правовая культура</i>
сокуонунан көнүллэммит	<i>легальный</i>
сокуонунан сыһыаннаһы	<i>правовые отношения</i>
сокуонна олоѳурар	<i>легитимность</i>
сокуонна олоѳурар былаас	<i>легитимная власть</i>
сокуонна олоѳурар судаарыстыба	<i>правовое государство</i>
солбук	<i>эквивалент</i>
сомоѳолоһуу	<i>сплоченность</i>
социальной бөлөх	<i>социальная группа</i>
социальной бырагыраама	<i>социальная программа</i>
социальной сыһыаннаһы	<i>социальные отношения</i>
стратегическай бэлиитикэ	<i>стратегическая политика</i>
страховкалааһын	<i>страхование</i>
судаарыстыба	<i>государство</i>
судаарыстыба анала	<i>функции государства</i>

судаарыстыба бүддүүтэ	<i>государственный бюджет</i>
судаарыстыба былааһын тырыры	<i>разделение государственной власти</i>
судаарыстыба бэлиитикэтин олоххо киллэрин	<i>осуществление государственной политики</i>
судаарыстыба дьинэ-кэргэни өйөөһүнэ	<i>государственная поддержка семьи</i>
судаарыстыба ис бэлиитикэтэ	<i>внутренняя политика государства</i>
судаарыстыба нэһэ	<i>государственный долг</i>
судаарыстыба мэнэ бэлиэлэрэ	<i>государственная символика</i>
судаарыстыба сакааһа	<i>государственный заказ</i>
судаарыстыба тас бэлиитикэтэ	<i>внешняя политика государства</i>
судаарыстыба тутула	<i>государственный строй</i>
судаарыстыбалар бииргэ үлэлээһиннэрэ	<i>межгосударственное сотрудничество</i>
судаарыстыбаннай аппараат	<i>государственный аппарат</i>
судаарыстыбаннай диэйэтэл	<i>государственный деятель</i>

Судаарыстыбаннай Дуума	<i>Государственная Дума</i>
судаарыстыбаннай сулууспа	<i>государственная служба</i>
судаарыстыбаннай сүбэһит	<i>государственный советник</i>
судаарыстыбаттан туту-луга суох холбоһуктар	<i>негосударственные объединения</i>
суол тэлээччи	<i>первооткрыватель</i>
суох оноруу; эһии	<i>ликвидация</i>
суруктаныах иннинээҕи уопсастыба	<i>дописьменное общество</i>
суут былааһа	<i>судебная власть</i>
суут-сокуон	<i>законодательство</i>
суут-сокуон	<i>правосудие</i>
сүбэ мунньах	<i>совещание</i>
сүбэ; сэбиэт	<i>совет</i>
сүмэ; элита	<i>элита</i>
сүрүннээччи	<i>координатор</i>
сүрэхтэни; биһирэм	<i>презентация</i>

сүрэхтээhin; сүрэхтэни	<i>крещение</i>
сүүрээн	<i>течение</i>
сыана конүл барыыта	<i>либерализация цен</i>
сыанабыл	<i>рецензия</i>
сыаналаах кумаагы ырыынага	<i>рынок ценных бумаг</i>
сыананы тэннээhin	<i>выравнивание цен</i>
сыаннас	<i>ценность</i>
сыаннаска сыһыан	<i>ценностная ориентация</i>
сыһа быһыыланы	<i>проступок</i>
сэкирэтээр	<i>секретарь</i>
сэниэ дьон	<i>зажиточные</i>
сэриилээн ылыы	<i>завоевание</i>
сэритимсийэр эргимтэлэр	<i>милитаристские круги</i>

T

табаар	<i>товар</i>
табаарыстыба	<i>товарищество</i>
табыгастаах аһылык	<i>рациональное питание</i>

табыгастаах оноруу	<i>оптимизация</i>
таможня сулууспата	<i>таможенная служба</i>
танара дьизтэ	<i>церковь</i>
танараҕа сизэрэ-туома	<i>богослужение</i>
танастыыр бырамысыланнас	<i>обрабатывающая промышленность</i>
тас дойдуга көһүү	<i>эмиграция</i>
таска таһаарыы	<i>экспорт</i>
тас эргизн	<i>внешняя торговля</i>
тастан киллэри	<i>импорт</i>
тастан көһөн кирири	<i>иммиграция</i>
таһаарыыта суох үлэ	<i>непроизводительный труд</i>
таһым	<i>уровень</i>
техника инники сайдыыта	<i>технический прогресс</i>
тиксиһиннэрээччи	<i>посредник</i>
тоҕоостооҕо	<i>актуальность</i>
тойонноохун; быһаарыы	<i>толкование</i>
толуйуу	<i>компенсация</i>

тосхол; бириинсип	<i>принцип</i>
тохтоло суох үөрэхтээһин	<i>непрерывное образование</i>
төлөбүрдээх үөрэх	<i>платное образование</i>
төлүүргэ сөбүлэн	<i>акцент</i>
төрдүс былаас	<i>четвертая власть</i>
төрдүттэн уларытыгы; өрө туруу	<i>переворот</i>
төрөөбүт тыл	<i>родной язык</i>
төрөөһүн уонна өлүү хабааннаһыта	<i>соотношение рождае- мости и смертности</i>
төрүүрдээһин	<i>терроризм</i>
төрүт олохтоох	<i>абориген</i>
төрүт олохтоох	<i>коренной житель</i>
төрүт сокуон суута	<i>конституционный суд</i>
Төрүт сокуон; Конституция	<i>Конституция</i>
төрүт сокуонунан көрүл- лэр эбээһинэстэр	<i>конституционные обязанности</i>
төрүт сокуонна олоҕурар быраап	<i>конституционное право</i>

төрүт сокуонна олоѳурар тутул	<i>конституционный строй</i>
төрүччү	<i>родословное</i>
тулалыыр эйгэни харыстааһын	<i>охрана окружающей среды</i>
тулуурдаах буолуу	<i>терпимость</i>
тулуурдаах буолуу; толерантность	<i>толерантность</i>
туом; сиэр-туом	<i>обряд</i>
туоһу	<i>свидетель</i>
тупсаран санатытыы	<i>модернизация</i>
тупсаран санатытыы түөрүйэтэ	<i>теория модернизации</i>
тургутар болдьох	<i>испытательный срок</i>
туруктаах буолуу	<i>стабильность</i>
туруктаах сайдыы көрүгэ	<i>концепция устойчивого развития</i>
туруктананы; туруктаах оноруу	<i>стабилизация</i>
туруулаһааччы	<i>поборник</i>
тус анал туруга	<i>личный статус</i>
тус бэйэ	<i>личность</i>

тус бэйэ көнүлэ	<i>свобода личности</i>
тус бэйэ уратыта	<i>индивидуальность</i>
тус бэйэни өрө тутуу	<i>индивидуализм</i>
тустаах	<i>индивид</i>
туһаайы; хайысха	<i>направление</i>
туһанааччы бырааба	<i>право потребителей</i>
туһанааччы интэриэһин көмүскээһин	<i>защита интересов потребителей</i>
туһанааччы; туттааччы	<i>потребитель</i>
туһаны; туттуу	<i>потребление</i>
тутул	<i>строй</i>
тутул; ис тутула	<i>структура</i>
тутул; эрэсим	<i>режим</i>
тутулуга суох судаарыс- тыбалар холбоһуктара	<i>союз независимых государств</i>
түөлбэн	<i>община</i>
түһээн	<i>пошлина</i>
түһээн; нолуок	<i>налог</i>
тыл тылга киирсии	<i>компромисс</i>
тыллар уруулуулар	<i>родство языков</i>

тынгааһын	<i>напряженность</i>
тыыннаах айылжа	<i>живая природа</i>
тыыннаах тулаайажа	<i>социальная сирота</i>
тэгили	<i>абстрактный</i>
тэгилигин	<i>абстракция</i>
тэн бырааптаах кытгыһы	<i>равноправное партнерство</i>
тэнэ суох буолуу	<i>неравенство</i>
тэнэ суох сайдыы сокуона	<i>закон неравномерного развития</i>
тэриллин	<i>образование</i>
тэрээһиннээх буруйу оноруу	<i>организованная преступность</i>
удьуор	<i>потомственный</i>
уйгу; илгэ; үтүө	<i>благо</i>
уйулжа үөрэжэ; психология	<i>психология</i>
уларыта тутуу	<i>перестройка</i>
уна баартыйалар	<i>правые партии</i>

уопсастыба	<i>общество</i>
уопсастыба араналара	<i>слои общества</i>
уопсастыба көнүл өттүнэн сайдыгыта	<i>свободное развитие общества</i>
уопсастыба култууратын таһыма	<i>культурный уровень общества</i>
уопсастыба кыяммат араната	<i>неимущие слои общества</i>
уопсастыба онорон таһаарар күүстэрэ	<i>производительные силы общества</i>
уопсастыба онорон таһаарыгыта	<i>общественное производство</i>
уопсастыба олоҕор үөрэни	<i>социологизация</i>
уопсастыба олох-дьаһах өттүнэн араналарга арахсыгыта	<i>социальные расслоение общества</i>
уопсастыба олох-дьаһах өттүнэн тутула	<i>социальная структура общества</i>
уопсастыба өйө-санаата	<i>общественное сознание</i>
уопсастыба санаата	<i>общественное мнение</i>
уопсастыба санаатын ырытыы	<i>обработка общественного мнения</i>

уопсастыба сомоѳолоһуута	<i>консолидация общества</i>
уопсастыба сүмэтэ	<i>элита общества</i>
уопсастыба экономическай эйгэтэ	<i>экономическая сфера общества</i>
уопсастыбаны тупсаран санатыты	<i>модернизация общества</i>
уопсастыбаны утары	<i>антиобщественный</i>
урамны анала	<i>функции искусства</i>
урамны жанрдара	<i>жанры искусства</i>
урамны көрүниэрэ	<i>виды искусства</i>
урамны; ускуустуба	<i>искусство</i>
урамны үөрэѳэ	<i>искусствоведение</i>
ураты майгыннаах култуура	<i>самобытная культура</i>
урбаан	<i>предпринимательство</i>
урбаан көнүлэ	<i>свобода предпринимательства</i>
урбаанныт	<i>предприниматель</i>
уруккуну тутуһар бэлиитикэ	<i>консерваторская политика</i>

утараан	<i>оппозиция</i>
утараан баартыйата	<i>оппозиционная партия</i>
утарсыылаах кылаастар	<i>антагонистические классы</i>
уурунуу харчы	<i>сбережения</i>

Ү

үгүс удьуордаах ыал	<i>многопоколенная семья</i>
үгэс	<i>традиция</i>
үгэс; абыычай	<i>обычай</i>
үгэс буолбут сокуон, быраап	<i>обычное право</i>
үгэс буолбут сыаннас	<i>традиционные ценности</i>
үгэскэ олобурбут култуура	<i>традиционная культура</i>
үлэ дуогабара	<i>трудовой договор</i>
үлэ сокуона	<i>трудовое право</i>
үлэ төлөбүрүн алын кээмэйэ	<i>минимум оплаты труда</i>
үлэ тэрилтэтэ	<i>предприятие</i>

үлэ тэрилэ	<i>орудие труда</i>
үлэ чааһын таһынан үлэ	<i>сверхурочная работа</i>
үлэ чааһынан төлөбүрэ	<i>повременная оплата</i>
үлэбэ идэтийини	<i>специализация труда</i>
үлэбэ ылааччы	<i>работодатель</i>
үлэлиир быраап	<i>право на труд</i>
үлэлиир кыахтаах нэһилиэннэ	<i>трудоспособное население</i>
үлэни кыайар саас	<i>трудоспособный возраст</i>
үлэни кыайбат нэһилиэннэ	<i>нетрудоспособное население</i>
үлэнэн хааччыйыы	<i>трудообеспечение</i>
үлэнэн хааччыйыы, үлэ булан биэри	<i>трудоустройство</i>
үлэһит	<i>работник</i>
үлэттэн уурайыы; үлэттэн ууратыы	<i>увольнение</i>
үлэтэ суох буолуу	<i>безработица</i>
үлэтэ суох буолуу таһыма	<i>уровень безработицы</i>
үлэтэ суох киһи	<i>безработный</i>
үөлээннээх	<i>современник</i>

үөрүйэх буолуу	<i>адаптация</i>
үөрэби өрө тутуу	<i>приоритет образования</i>
үөрэбирии; үөрэх; үөрэхтээһин	<i>образование</i>
үөрэнэр быраап	<i>право на образование</i>
үөрэх тэрилтэтэ; үөрэх кыһата	<i>учебное заведение</i>
үөрэхтээһин тиһигэ	<i>система образования</i>
үөрэхтээһини тупсаран санатыты	<i>модернизация образования</i>
үөрэххэ туттарсааччы	<i>абитуриент</i>
үп өрөсүүрсэтэ	<i>финансовые ресурсы</i>
үп ырыынага	<i>финансовый рынок</i>
үп-харчы мунньунуу ньымата	<i>средства накопления</i>
үрдүк үөрэх	<i>высшее образование</i>
үрдүү турар нолуок	<i>прогрессивный налог</i>
үһүйээн	<i>миф</i>
үтүө быһыы	<i>благородный поступок</i>
үһүс дойдулар	<i>третий мир</i>

**Федеральной Мунных
Федерация Сэбиэтэ**

*Федеральное Собрание
Совет Федерации*

Ф

хаамыы

процесс

хааһынаттан уоруу

казнокрадство

хабааттыы; хабаан

тенденция

халђаһа дьон

толпа

хамнас

заработок

хамсаабат баай-дуол

недвижимость

хантыраак

контракт

ханас баартыйалар

левые партии

хапытаал

капитал

**хапыталыыстыы
уопсастыба**

*капиталистическое
общество*

харпараассыйа

корпорация

харчы

деньги

харчы сыаната түһүүтэ

инфляция

харчы турар сыаната

стоимость денег

Х

хобулааһын; донуос	<i>донос</i>
холбоһук	<i>ассоциация</i>
холубунай сокуон	<i>уголовное право</i>
холубунай эппиэтинэс	<i>уголовная ответственность</i>
холуонньалыыр бэлиитикэ	<i>колонизаторская политика</i>
хомуньууһум идеологията	<i>коммунистическая идеология</i>
хоромньу	<i>ущерб</i>
хоромньулаах экэниэмикэ	<i>затратная экономика</i>
хоруй; эппиэт	<i>ответ</i>
хоруупсуйа	<i>коррупция</i>
хос буруйдаах	<i>рецидивист</i>
христианскай итэбэл	<i>христианство</i>

Ч

чааһынай бас билии	<i>частная собственность</i>
чааһынан үлэ	<i>повременная работа</i>
чинчийи	<i>исследование</i>

ЧИЭК	<i>чек</i>
ЧИЭС	<i>честь</i>
ЧӨЛҮГЭР ТҮНЭРИИ	<i>восстановление</i>
ЧЫЫН	<i>чин</i>

ЫЙЫННЬЫК	<i>справочник</i>
ЫЙЫТЫК; АНКЫАТА	<i>анкета</i>
ЫЙЫТЫННЬЫК	<i>вопросник</i>
ЫРЫНГАЛААҢЫН; АНААЛЫС	<i>анализ</i>
ЫРЫНАЛЫЫР КИИН	<i>аналитический центр</i>
ЫРЫТАН ОНОРУУ	<i>разработка</i>
ЫЧЧАТ	<i>молодежь</i>
ЫЧЧАТ БИГЭРГЭММЭТЭХ ТҮМСҮҮТЭ	<i>неформальные молодежные объединения</i>
ЫЧЧАТ КУЛТУУРАТА	<i>молодежная культура</i>

Ы

эбээһинэс	<i>обязанность</i>
эйбэ дьулуһар бэлиитикэ	<i>миролюбивая политика</i>
эйлэспэт утарсыылар	<i>непримиримые противоречия</i>
экологическай хамсааһын	<i>экологическое движение</i>
экономическай төрүт	<i>экономическая основа</i>
экэниэмикэ	<i>экономика</i>
экэниэмикэ сайдыытын таһыма	<i>уровень экономического развития</i>
экэниэмикэ туруктаах буолуута	<i>экономическая стабильность</i>
экэниэмикэ туруктаныыта	<i>экономическая стабилизация</i>
экэниэмикэ эйгэтэ	<i>экономическая сфера</i>
элбэх баартыйалаах тиһик	<i>многопартийная система</i>
элбэх баартыйаланы	<i>многопартийность</i>
элбэх омуктаах	<i>многонациональный</i>
элбэх омуктаах норуот	<i>многонациональный народ</i>

элбэх омуктаах судаарыстыба	<i>многонациональное государство</i>
элбэх өтгө баһыйар тосхол	<i>принцип большинства</i>
элэктэрээт	<i>электорат</i>
эмсэбүлэнээччи	<i>потерпевший</i>
эмэгэккэ сүгүрүүүү	<i>идолопоклонство</i>
эмэгэт	<i>идол</i>
эппиэтинэс	<i>ответственность</i>
эргиир; сыыкыл	<i>цикл</i>
эргиэн	<i>торговля</i>
эргиэн хапытаала	<i>торговый капитал</i>
эрдэбүс саас	<i>юность</i>
эр-ойох буолуу	<i>брак</i>
эр-ойох буолуу сиэрэ-силигэ	<i>церемония бракосочетания</i>
эр-ойох буолуу хантыраага	<i>брачный контракт</i>
эрэсиним; тутул	<i>режим</i>

Список использованной литературы Туһаныллыбыт литература испииһэҕэ

1. Клименко А.В., Румынина В.В. Обществознание в вопросах и ответах. Учеб. пособие для старшеклассников и поступающих в вузы. – М., 1998.
2. Кравченко А.И. Обществознание. Учебник для 8 класса. – М., 2008. – 189 с.
3. Кравченко А.И., Певцова Е.А. Обществознание. Учебник для 9 класса. – М., 2008. – 222 с.
4. Кравченко А.И. Обществознание. Учебник для 10 класса. – М., восьмое изд-ние, 2008. – 191 с.
5. Кравченко А.И. Обществознание. Учебник для 11 класса. – М., 2008. – 414 с.
6. Ожегов С.И. Словарь русского языка. / Под ред. Н.Ю. Шведовой. – 22-е изд. – М.: Русский язык, 1990. – 921 с.
7. Оконешников Е.И. Русско-саха общественно-политический словарь. – Якутск, 1998. – 153 с.
8. Петрова Т.И. Краткий русско-якутский словарь. Нууччалыы-сахалыы кылгас тылдыт. – Дьокуускай: Бичик, 2008. – 368 с.
9. Русско-якутский словарь / Под ред. П.С.Афанасьева и Л.Н.Харитоновой. – М.: Сов. Энциклопедия, 1968. – 717 с.
10. Саха тылын быһаарыылаах кылгас тылдыта / Под ред. П.С. Афанасьева. – Дьокуускай: Бичик, 1994. - 260 с.
11. Сахалыы таба суруйуу тылдыта. – Дьокуускай: Сахаполиграфиздат, 2002. – 543 с.
12. Якутско-русский словарь / Под ред. П.А.Слепцова. – М.: Сов. Энциклопедия, 1972. – 790 с.

СОДЕРЖАНИЕ / ИҢИНЭЭБИТЭ

Предисловие	3
Аан тыл	6
Русский алфавит. Саха алпаабыта	8
Обществознание	9
Уопсастыба үөрэҕэ	59
Список использованной литературы	108

**ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ
ОБЩЕСТВОЗНАНИЕ**

* * *

**ТИЭРМИН ТЫЛДЫТА
УОПСАСТЫБА ҮӨРЭБЭ**

*Утверждено к печати Ученым Советом
Института гуманитарных исследований
и проблем малочисленных народов Севера Со РАН*

Подписано к печати 01.07.2013. Формат 70x108^{1/32}.
Усл. п.л. 4,83. Тираж 350 экз.
Гарнитура Time/ Заказ №70.